

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Tính cấp thiết phải tiến hành sáng kiến.

Môn Mỹ thuật là môn học có vai trò quan trọng trong việc giáo dục toàn diện cho học sinh. Dạy Mỹ thuật trong trường phổ thông nói chung và trường tiểu học nói riêng không phải đào tạo học sinh trở thành họa sĩ mà chính là bước đầu hình thành, phát triển năng lực Mỹ thuật thông qua các hoạt động trải nghiệm, góp phần hình thành các phẩm chất yêu nước, nhân ái, chăm chỉ, trung thực, trách nhiệm. Để từ đó giúp các em có khả năng cảm thụ cái đẹp, biết cách rèn luyện đôi bàn tay, khối óc của mình tạo ra cái đẹp và vận dụng cái đẹp vào cuộc sống hàng ngày.

Hiện nay, qua các đợt tập huấn do PGD&ĐT tổ chức, đại đa số giáo viên năm được các bước thực hiện quy trình dạy Mỹ thuật theo CTGDPT 2018. Lãnh đạo nhà trường luôn tạo điều kiện về thời gian, phối kết hợp với các thầy, cô trong đơn vị để có thể dự giờ lẫn nhau giúp GV có thể trải nghiệm các phương pháp mới cùng đồng nghiệp. Nhà trường đầu tư cơ sở vật chất khang trang, phòng học sạch đẹp, thiết bị dạy học phục vụ tốt cho môn Mỹ thuật nói chung và Mỹ thuật khối 3 nói riêng. Học sinh có đầy đủ sách giáo khoa, đồ dùng học tập môn Mỹ thuật.

Các hoạt động của mỗi chủ đề thường là 3-4 tiết, làm cho học sinh luôn cảm thấy hào hứng khi được khám phá, tự do sáng tạo với nhiều trải nghiệm. Mặt khác, các em được thỏa thích với những sáng tạo, được trao đổi, học hỏi từ bạn rất nhiều. Thông qua hoạt động Mỹ thuật thực tế, học sinh tự mình làm tích lũy được cách biểu đạt, phân tích, đánh giá.

Với chương trình Mỹ thuật lớp 3 mới, học sinh lớp 3 như được giải phóng khỏi khuôn mẫu, các em được học mà chơi, chơi mà học, các em được thỏa sức sáng tạo, không bị gò bó, không sợ mình không biết vẽ. Học sinh có thể tự mình xé, dán, nặn, vẽ, tạo hình 2D, 3D... từ những vật tìm được để sáng tạo ra sản phẩm Mỹ thuật.

Tuy nhiên từ thực tế giảng dạy Mỹ thuật cho học sinh lớp 3, tôi thấy thực trạng để các em có thể tạo ra một sản phẩm thì rất khó. Bởi các em còn thụ động, nhận thức theo cảm tính, bước đầu làm quen với phương pháp học mới sẽ ngỡ ngàng khi vẽ hình, bố cục trống trải, không tự tin khi thể hiện. Mặt khác do chất liệu bút chì dễ tẩy xóa nên nhiều học sinh quá lạm dụng tẩy, làm cho bài vẽ bị bẩn, thường bị rách giấy, hình vẽ thiếu tự nhiên. Các bài vẽ, các sản phẩm của học sinh còn mang tính sao chép, na ná giống nhau, chưa có nhiều sáng tạo hay ý tưởng đột phá. Khi vẽ màu thường đơn điệu, không có đậm, nhạt, vẽ màu không gọn, các

em vẽ thường bị gò bó, công thức đôi khi rập khuôn, các sản phẩm còn rời rạc. Việc tạo hình bằng đất nặn, xé dán hình, tạo hình 2D, 3D chưa phong phú dẫn đến sản phẩm không đẹp mắt, khó biểu đạt nội dung chủ đề. Một số em thiếu thích thú đối với môn học này.

Là giáo viên dạy Mỹ thuật, tôi rất trăn trở làm thế nào để học sinh lớp 3 học tốt môn học này. Chính vì vậy nên tôi chọn đề tài: “ ***Một số biện pháp giúp học sinh phát huy trí tưởng tượng sáng tạo để học tốt môn Mỹ thuật lớp 3***”.

2. Mục tiêu của đề tài

Nghiên cứu để đưa ra giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả dạy học môn Mỹ thuật cho học sinh khối lớp 3, cách tổ chức các hoạt động dạy học mỹ thuật mới linh hoạt, lôi cuốn để cá thể hóa hoạt động học tập và phát huy sự sáng tạo trong học tập của học sinh, giúp học sinh yêu thích học tập sáng tạo góp phần nhằm nâng cao chất lượng dạy và học Mỹ thuật của học sinh lớp 3 trong các trường tiểu học nói chung và trường tiểu học Tây Đằng A nói riêng.

3. Thời gian, đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Từ tháng 10 đến tháng 3 năm học 2023 – 2024;
- Một số phương pháp dạy học môn Mỹ thuật;
- Học sinh lớp 3 trường Tiểu học Tây Đằng A, huyện Ba Vì, thành phố Hà Nội.

II. NỘI DUNG CỦA SÁNG KIẾN

1. Hiện trạng của vấn đề trước khi áp dụng sáng kiến kinh nghiệm

Dạy học mỹ thuật giúp hỗ trợ học sinh phát triển khả năng tiếp thu thẩm mỹ và sáng tạo, bằng cách khuyến khích các em trải nghiệm sáng tạo, bày tỏ hợp tác và giao tiếp với nhau qua các hoạt động mỹ thuật từ thực tế. Thông qua hoạt động thực tế học sinh tự mình làm giàu cách biểu đạt, phân tích, đánh giá, lựa chọn và nhận thức hình thành, phát triển những năng lực ở cá nhân. Cùng lúc với việc phát triển những năng lực này, học sinh cũng có thể phát triển các giác quan, các kỹ năng sống, kinh nghiệm và khả năng giải quyết vấn đề, các năng lực hợp tác, khả năng tự học và tự đánh giá. Cái đẹp trong hội họa vô cùng đa dạng. Có lẽ là giống hoàn toàn như thực, hoặc có thể giản lược, ước lệ đi nhiều. Cũng có nhiều tranh diễn tả không gian hư cấu song vẫn gợi sự liên tưởng về thực tế. Vì vậy đối với việc dạy học Mỹ thuật chúng ta cần cho các em hiểu sự sáng tạo, cách vẽ và nét vẽ cần tự nhiên, thoải mái, đôi khi méo mó một chút để tạo sự mềm mại cho nét vẽ, sự hài hòa cho bức tranh. Việc học môn Mỹ thuật ở trường tiểu học không nhằm đào tạo

các em trở thành họa sĩ mà chỉ mong các em tiếp nhận được những kiến thức cơ bản để hiểu biết và phục vụ đời sống hàng ngày. Vậy phải làm sao để giúp học sinh học tốt môn mỹ thuật đó là điều mà người giáo viên phải suy nghĩ.

Qua việc đúc kết những kinh nghiệm cũng chính là một trong những cách để ghi nhận và xem xét lại quá trình thực hành giảng – dạy, để hoàn thiện kỹ năng sư phạm của bản thân để chọn lọc ra những bài đã làm tốt và chưa tốt, cái gì cần phải làm tốt hơn và nghĩ cách khắc phục những gì chưa tốt. Việc tự phân tích thiết yếu này có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển nghề nghiệp mỗi giáo viên đồng thời giúp cho mỗi giáo viên có cơ hội để trao đổi, học hỏi kinh nghiệm lẫn nhau nhằm hướng tới mục tiêu giáo dục đạt kết quả cao hơn.

Qua quá trình dạy học, quan sát và tìm hiểu hoạt động học tập của học sinh khối lớp 3 tôi nhận thấy một số thực trạng như sau:

Khi dạy học mỹ thuật giáo viên vẫn chưa mạnh dạn đổi mới phương pháp, hình thành tổ chức dạy học để cá thể hóa hoạt động học tập và phát huy sự sáng tạo học tập cho học sinh. Do trong quy trình dạy học giáo viên vẫn quen dạy theo phương pháp truyền thống: Giáo viên hướng dẫn, làm mẫu, học sinh quan sát làm theo

Học sinh chưa chủ động tích cực lĩnh hội kiến thức và số ít trông chờ lại khi thực hành. Do tâm lý học sinh, các em đang ở tuổi hiếu động, chưa có sự tập trung, chưa mạnh dạn tự tin phát uy sự sáng tạo khi tham gia các hoạt động học tập.

a. Thuận lợi:

- Môn Mỹ thuật là môn học nghệ thuật, thu hút rất nhiều học sinh. Cho đến nay các trường đã có giáo viên dạy Mỹ Thuật, phong trào học Mỹ Thuật ngày càng một sôi nổi, hầu hết các em học sinh hào hứng với môn học và môn học đã được chú ý. Tất cả mọi người đã hiểu được đây là một môn học nghệ thuật. Vì vậy không ít giáo viên và học sinh, các bậc phụ huynh luôn coi trọng và đầu tư cho môn học. Qua đó các em thấy rằng Mỹ Thuật là môn học bổ ích, lý thú và tươi vui, có tính giáo dục đạo đức, thẩm mỹ cao và là môn học hỗ trợ tích cực cho các môn học khác. Vì thế các em đón nhận tiết học một cách nhiệt tình và hào hứng.

- Giáo viên dạy Mỹ Thuật luôn được sự quan tâm của Ngành cấp trên, đặc biệt là Lãnh đạo nhà trường thường xuyên động viên, khuyến khích giáo viên áp dụng phương pháp mới vào giảng dạy, luôn tạo mọi điều kiện để giáo viên an tâm công tác và thực hiện tốt nhiệm vụ được giao. Giáo viên nhiệt tình, yêu nghề, mến trẻ, có kinh nghiệm và năng lực chuyên môn.

- Đối với học sinh các hoạt động của chủ đề nối tiếp liền mạch nhau, làm cho học sinh luôn cảm thấy hào hứng khi được khám phá, sáng tạo với nhiều trải

nghiệm. Mặt khác, các em được thỏa thích với những sáng tạo, được trao đổi, học hỏi từ bạn rất nhiều.

b. Khó khăn:

****Về phía giáo viên***

Trang thiết bị phục vụ môn học chưa được đầu tư thỏa đáng, chưa đủ đáp ứng nhu cầu cho dạy - học Mỹ Thuật, chưa có loa máy, băng nhạc, sách đọc thêm và các tài liệu tham khảo ,... để phục vụ cho môn Mỹ thuật. Mặt khác, có một số ít giáo viên còn xem Mỹ Thuật là môn phụ, ít quan tâm đến kiểm tra đánh giá chất lượng, xem dạy học Mỹ Thuật là bề nổi, có tính chất phong trào.

****Về phía học sinh***

- HS ít được quan sát, tham quan danh lam thắng cảnh và bảo tàng. Vì thế hiểu biết về Mỹ Thuật, về cái đẹp chưa sâu rộng, không kích thích các em học tập. Bên cạnh đó, học sinh chưa thực sự nhận thức đúng đắn mục đích, vai trò, vị trí của môn Mỹ Thuật. Không phải học sinh nào cũng sẵn sàng sáng tạo khi mà bản thân chưa hiểu, chưa nắm được cách vẽ, cách thể hiện qua các đường nét, màu sắc...để đạt yêu cầu bài học. Học sinh chưa phát huy được sự sáng tạo, chưa mạnh dạn tham gia các hoạt động trên lớp.

- Hoạt động theo nhóm nhiều lợi thế nhưng nếu không được tổ chức một cách khoa học thì vấn đề trật tự lớp học sẽ vượt ra khỏi tầm kiểm soát của giáo viên. Vì làm việc theo nhóm, các em đi thành vòng tròn nên hay nói chuyện, đùa giỡn trong khi thực hành sẽ gây ồn ào ảnh hưởng tới các lớp học bên cạnh.

- Nhiều em hoàn cảnh khó khăn có được hộp màu sáp đã là may mắn. Mặt khác, học sinh rất khó khăn trong việc sử dụng kéo, chưa biết cách cầm kéo. Khi thực hiện giảng dạy theo qui trình, giáo viên thường mất rất nhiều thời gian để hướng dẫn, hỗ trợ các em, thậm chí hết tiết học mà nhiều em vẫn chưa hoàn thành được sản phẩm.

****Về phía phụ huynh***

- Tây Đằng là một địa bàn rộng nhiều gia đình còn khó khăn của huyện, có nhiều lao động là nông dân.

- Nhiều phụ huynh chưa quan tâm và chú ý đến việc học tập của con cái.

Là giáo viên dạy Mỹ thuật, tôi rất trăn trở làm thế nào để học sinh lớp Ba học tốt môn học này, chính vì lý do đó, ngay từ đầu năm tôi đã tiến hành điều tra khảo sát toàn khối 3 của trường Tiểu học Tây Đằng A, kết quả như sau:

*** Bảng khảo sát kết quả của học sinh Tháng 10 năm học 2023 – 2024**

Lớp	Số số	Hứng thú với môn học		Hoàn thành sản phẩm		Sáng tạo trong sản phẩm.	
		SL	%	SL	%	SL	%
3A1	38	11	28,9%	19	50%	8	21,1%
3A2	40	10	25%	20	50%	10	25%
3A3	39	10	25,6%	20	50%	9	24,4%
3A4	36	9	25%	18	50%	9	25%
3A5	36	10	27,7%	18	50%	8	22,3%
3A6	36	10	27,7%	17	47,2%	9	25,1%

2. Các giải pháp đã sử dụng để giải quyết vấn đề.

2.1. Giải pháp 1: Xây dựng bầu không khí lớp học thân thiện, tạo hứng thú học tập cho học sinh.

Nhằm tăng cường sự tham gia một cách hứng thú của học sinh trong các hoạt động giáo dục với thái độ tự giác, chủ động và ý thức sáng tạo. Học sinh cảm nhận được sự thoải mái khi việc học của mình vừa gắn với kiến thức trong sách vở, vừa thông qua sự trải nghiệm của chính bản thân trong các hoạt động tập thể. Muốn xây dựng môi trường học tập thân thiện trước hết giáo viên cần thể hiện phong cách giao tiếp thực sự tôn trọng học sinh mọi cử chỉ, điệu bộ, thái độ, ngôn ngữ đều phải thể hiện được sự thân thiện, luôn giao tiếp thân thiện với học sinh trong mọi tình huống.

Đặc biệt môn Mỹ thuật là một bộ môn phụ thuộc nhiều vào năng khiếu của từng cá nhân, do đó giáo viên không nên đòi hỏi quá nhiều ở các em. Học sinh hoàn thành sản phẩm đúng theo nội dung chủ đề, qua mỗi giờ học các em có thể nhận xét, đánh giá cái đẹp, cái chưa đẹp mỗi lời động viên, khích lệ dù rất nhỏ của giáo viên cũng có thể là một động lực lớn để các em cố gắng.

Khi học sinh thực hành, giáo viên cần phải theo dõi, quán xuyến chung, điều chỉnh, bổ sung những gì mà đa số học sinh chưa rõ hoặc còn lúng túng. Động viên, khích lệ học sinh tạo điều kiện cho các em suy nghĩ tìm tòi thêm, nâng cao hiệu quả sáng tạo ở bài vẽ.

Ví dụ: Khi học sinh thực hành giáo viên nên đi và quan sát cả lớp, đặt câu hỏi để giúp các em lựa chọn được màu sắc và nội dung đạt chất lượng: Em muốn thể hiện điều gì và em thể hiện nội dung đó như thế nào? Tại sao em sử dụng màu

này? Hình ảnh trong tranh của em có theo những gì em muốn thể hiện không? Trong bài vẽ của mình, em muốn thêm hay bỏ chi tiết nào? Lí do...?

Giáo viên phải hiểu được khó khăn chung khi dạy học sinh lớp 3 đó là: Các em không dám vẽ, sợ vẽ xấu các bạn chê cười, hay sao chép hoặc bắt chước ý tưởng của bạn. Khi vẽ các em hay tẩy xóa, thường vẽ hình quá nhỏ. Đây là hạn chế mà các em thường mắc phải nhiều. Nhất là giai đoạn đầu năm, các em còn bỡ ngỡ do chưa quen. Giáo viên phải biết cách phát huy các mặt mạnh của học sinh, luôn khen ngợi những học sinh có nét vẽ ngộ nghĩnh, sáng tạo, có các tác phẩm độc đáo, động viên, khích lệ những học sinh còn gặp khó khăn trong môn học. Động viên khích lệ kịp thời một tiến bộ dù là nhỏ nhất của các em. Điều này sẽ giúp các em bớt mặc cảm tự ti và có tinh thần học tập hơn. Có em vẽ hình rất đẹp nhưng lại hay tẩy xóa vì các em sợ sai, vì các em chưa nhìn thấy được cái đẹp trong tranh hoặc trong sản phẩm của mình. Ngoài việc giải thích, giáo viên cần so sánh các sản phẩm đẹp và chưa đẹp để học sinh hiểu thêm, đồng thời nên tuyên dương thường xuyên những nỗ lực dù rất nhỏ của các em để các em tự tin hơn trong học tập.

Xây dựng bầu không khí lớp học thân thiện, tạo hứng thú cho học sinh

2.2. Giải pháp 2: Xây dựng nội dung học tập gần gũi, quen thuộc và phù hợp với khả năng nhận thức của các em.

Để xây dựng các chủ đề cho phù hợp với lứa tuổi học sinh lớp Ba, phù hợp với khả năng của các em, trước hết giáo viên cần nghiên cứu nội dung chương trình Mĩ Thuật mới, xây dựng kế hoạch dạy học Mĩ Thuật theo phương pháp mới. Đồng thời tham khảo tài liệu tập huấn phương pháp dạy học Mĩ Thuật mới để xây

dựng kế hoạch cho đảm bảo mục tiêu giáo dục của môn học.

Trong quá trình tự nghiên cứu nội dung, chương trình môn Mỹ thuật lớp 3 tôi nhận thấy Chương trình đã được xây dựng theo Chủ đề trong đó tích hợp các kỹ năng của môn học như tạo hình, trang trí, thảo luận, vận dụng làm đẹp trong cuộc sống.. Mỗi chủ đề thường từ 1- 5 tiết học, có 35 tiết/35 tuần học. Sách giáo khoa Mỹ thuật 3 hướng học sinh đến các hoạt động nhận biết, thực hành, sáng tạo, trao đổi và chia sẻ cảm nhận với các chủ đề gần gũi, quen thuộc và phù hợp với tâm lí lứa tuổi. Các chủ đề dựa trên sự liên kết các phân môn Mỹ thuật như: Vẽ, nặn, cắt, xé dán, thưởng thức mỹ thuật,...

Tuần	Chương trình và sách giáo khoa			Phân bổ nội dung dạy học
	Chủ đề/ Mạch nội dung	Tên bài học	Tiết học/ thời lượng	
1	Chủ đề 1: Giới thiệu chung	Em yêu mỹ thuật	1 tiết	- Sản phẩm mỹ thuật - Mỹ thuật do ai tạo nên - Đồ dùng mỹ thuật
2	Chủ đề 2: Mỹ thuật tạo hình	Hoa văn trên trang phục	2 tiết	Hoạt động Quan sát; Hoạt động Thể hiện Hoạt động Thảo luận Hoạt động Vận dụng
3				
4	Chủ đề 3: Mỹ thuật tạo hình	Màu sắc em yêu	3 tiết	Hoạt động Quan sát; Hoạt động Thể hiện Hoạt động Thảo luận Hoạt động Vận dụng
5				
6				
7	Chủ đề 4: Mỹ thuật tạo hình	Vẽ đẹp của khối	3 tiết	Hoạt động Quan sát; Hoạt động Thể hiện Hoạt động Thảo luận Hoạt động Vận dụng
8				
9				
10	Chủ đề 5: Mỹ thuật ứng dụng	Một số vật liệu sử dụng trong thực hành, sáng tạo MT.	3 tiết	Hoạt động Quan sát; Hoạt động Thể hiện Hoạt động Thảo luận Hoạt động Vận dụng
11				
12				

13	Chủ đề 6: Mỹ thuật tạo hình	Biết ơn thầy cô	4 tiết	Hoạt động Quan sát
14				Hoạt động Thể hiện
15				Hoạt động Thảo luận
16				Hoạt động Vận dụng
17	Đánh giá nhân xét cuối kì 1			
18	Chủ đề 7: Mỹ thuật tạo hình	Cảnh vật quanh em	4 tiết	Hoạt động Quan sát
19				Hoạt động Thể hiện
20				Hoạt động Thảo luận
21				Hoạt động Vận dụng
22	Chủ đề 8: Mỹ thuật tạo hình	Chân dung người thân trong gia đình	4 tiết	Hoạt động Quan sát
23				Hoạt động Thể hiện
24				Hoạt động Thảo luận
25				Hoạt động Vận dụng
26	Chủ đề 9: Mỹ thuật ứng dụng	Sinh hoạt trong gia đình	4 tiết	Hoạt động Quan sát
27				Hoạt động Thể hiện
28				Hoạt động Thảo luận
29				Hoạt động Vận dụng
30	Chủ đề 10: Mỹ thuật ứng dụng hình con vật.	An toàn giao thông	4 tiết	Hoạt động Quan sát
31				Hoạt động Thể hiện
32				Hoạt động Thảo luận
33				Hoạt động Vận dụng
34	Đánh giá định kì cuối năm			
35	Trung bày sản phẩm (có thể sắp xếp ở tuần 18,35 tương ứng với 33 tuần thực học.			

Xây dựng nội dung học tập phù hợp, gần gũi với học sinh

2.3. Giải pháp 3: Tổ chức hoạt động nhóm đoàn kết hiệu quả:

Với đặc điểm của dạy học Mĩ thuật theo định hướng phát triển năng lực thì hoạt động của giáo viên đã thay đổi. Việc chính của giáo viên là tổ chức lớp học thành các nhóm và theo dõi, hướng dẫn hoạt động của học sinh trong mỗi nhóm học tập. Chính vì vậy, nhóm trưởng là là linh hồn của nhóm, là người điều hành giám sát hoạt động của mỗi thành viên trong nhóm. Với học sinh khối lớp 3 trước tiên tôi chỉ định hoặc giới thiệu những em nhanh nhẹn, học tập tốt làm nhóm trưởng. Tuy nhiên, các thành viên sẽ luân phiên nhau nắm giữ vai trò trưởng nhóm. Bởi vì, thay đổi trưởng nhóm là thay đổi phong cách quản lý nhóm sẽ tạo nên hứng thú với mỗi thành viên đồng thời phát huy được khả năng lãnh đạo của từng cá nhân. Để giúp học sinh các nhóm có cơ hội ngang bằng nhau trong học tập và hoàn thành nhiệm vụ của nhóm, thúc đẩy tinh thần học tập lẫn nhau.

Để hoạt động nhóm có hiệu quả, trước tiên tôi rèn luyện cho học sinh kỹ năng hợp tác nhóm. Cần nói rõ cho học sinh rằng đánh giá kết quả theo nhóm cũng dựa vào sự phối kết hợp của từng cá nhân. Học sinh cần nhận thấy mọi thành viên đều phải được lĩnh hội kiến thức và phải có trách nhiệm hoàn thành công việc. Thành công của nhóm cũng chính là thành công của mỗi cá nhân.

+ Phải biết lắng nghe ý kiến của bạn và xem xét ý kiến nào hợp lý nhất, không được cố gắng tự làm theo chủ ý của bản thân.

+ Khi được phân công nhiệm vụ, mỗi cá nhân sẽ tự nhận phần việc của mình cho phù hợp với năng lực cá nhân .

+ Nhóm trưởng có nhiệm vụ nhắc nhở các bạn trong nhóm khi trao đổi cần nói vừa đủ nghe, không ảnh hưởng đến nhóm khác.

Những yêu cầu đưa ra là vậy, nhưng thực tế khó khăn và vất vả hơn nhiều. Nếu tổ chức hoạt động nhóm ở các khối lớp 4 đến lớp 5 ở tất cả các môn học nói chung thì tương đối nhẹ nhàng và không mất nhiều thời gian. Còn đối với khối lớp 3 quản lý hoạt động nhóm luôn là một vấn đề phức tạp và gây mất nhiều công sức, thời gian của giáo viên. Do các em chưa biết hoạt động nhóm là gì? Giáo viên phải phân công công việc cụ thể cho từng học sinh, giáo viên thường xuyên phải bao quát nhóm, lớp để hỗ trợ.

Ví dụ: Khi vẽ cùng nhau, xé dán, nặn hay tạo hình 2D, 3D thường có tình trạng em vẽ và làm không kịp giờ, em lại không biết làm gì. Những trường hợp như thế tôi đã giúp các em dần trải công việc một cách hợp lý như: Nhắc các em phụ bạn vẽ màu vào hình, vẽ thêm vào khoảng trống trong tranh, tạo cho các em

tự mình làm một công việc nào đó tùy vào khả năng của các em mà tôi có những gợi ý thích hợp.

Hay như khi tổ chức trò chơi học tập Về tiếp sức học sinh dưới lớp hay hò hét, đứng ngồi rất lộn xộn. Để khắc phục vấn đề này giáo viên có thể thực hiện như sau: Trong khi các đội thi vẽ trên bảng thì học sinh ở dưới lớp sẽ hát 1 bài hát, khi bài hát kết thúc thì các đội thi vẽ phải ngừng tay. Đội nào vẽ nhanh, vẽ đẹp nhất là đội thắng cuộc.

Tổ chức các hoạt động nhóm đoàn kết, hiệu quả

2.4. Giải pháp 4: Tiến trình của một tiết dạy Mỹ thuật phát huy trí tưởng tượng sáng tạo để học tốt môn Mỹ thuật lớp 3.

Tiến trình của một tiết dạy Mỹ thuật trải qua 4 hoạt động ở lớp tôi tiến hành như sau.

- + Hoạt động 1: Quan sát (khám phá).
- + Hoạt động 2: Thể hiện. (luyện tập sáng tạo)
- + Hoạt động 3: Thảo luận.
- + Hoạt động 4: Vận dụng.

Ví dụ: Khi dạy chủ đề 5: Một số vật liệu sử dụng trong thực hành, sáng tạo Mỹ thuật.

Hoạt động 1: Quan sát (khám phá) Giáo viên cho Học sinh xem video, tranh ảnh về các tác phẩm Mỹ thuật sử dụng những vật liệu có sẵn trong thiên nhiên, trong cuộc sống, tái chế... để sáng tạo Mỹ thuật. Giáo viên hỏi nhà em có những vật liệu tái chế nào có thể sử dụng để làm sản phẩm Mỹ thuật không?

Hoạt động 2: Thể hiện (Luyện tập sáng tạo) Ở hoạt động này Giáo viên đặt một số vật liệu như: vỏ cây, lá cây, cánh hoa, quả, bông vải, vỏ chai nhựa, vỏ hộp...vào thùng kín và cho đại diện mỗi nhóm lên sờ và mô tả cảm giác về vật liệu mà mình sờ được. HS nói vật liệu nào thì giờ vật liệu đó lên. Những HS không

tham gia sẽ liên tưởng và kể một số vật liệu khác nhau. Giáo viên tổ chức cho HS thi kể các vật liệu có trong tự nhiên, trong gia đình, trong cuộc sống mà em biết theo cá nhân/nhóm.

Giáo viên cho Học sinh quan sát các bước tạo ra sản phẩm tranh cũng như tạo hình 2D, 3D. Trong đó, thể hiện được chất cảm bằng cách tạo các chất liệu khác nhau trên một sản phẩm. Khi phân tích, Giáo viên chú ý đến:

- + Lựa chọn, sắp xếp hình để nổi bật sự tương phản.
- + Lựa chọn màu đặt cạnh nhau để tạo sự tương phản
- + Xử lý bề mặt sản phẩm để tạo cảm giác chiều sâu.
- Các bước thực hiện sản phẩm cần lưu ý:
 - + Sắp xếp hình khác nhau tạo bố cục.
 - + Đắp nổi tạo các hình chính.
 - + Đắp nổi tạo các hình phụ.
 - + Tạo chất khác nhau trên khối để hình được sinh động.
 - + Hoàn thiện sản phẩm.
- GV mời HS nhắc lại.
- GV gợi ý theo các bước để HS chủ động trong phần thực hành của mình.
- GV cho học sinh tạo sản phẩm theo nhóm/cá nhân.

Hoạt động 3: Thảo luận

- GV nêu câu hỏi cho HS thảo luận nhóm:
- GV nêu câu hỏi cho HS thảo luận nhóm, trả lời câu hỏi và nhận biết. GV có thể gợi ý tìm hiểu bằng các câu hỏi

+ Em hãy nêu các bước thực hiện tạo một sản phẩm tranh, hoặc sản phẩm 2D, 3D mà em đã được học từ các chủ đề trước.

+ Khi vẽ hay tạo hình sản phẩm chúng ta cần chú ý đến những điều gì để làm nổi bật nhân vật muốn thể hiện?

Hoạt động 4: Vận dụng sáng tạo

GV tổ chức cho HS trưng bày sản phẩm Mĩ thuật cá nhân hoặc nhóm, chia sẻ cảm nhận của bản thân và giới thiệu theo một số gợi ý sau:

- + Sản phẩm của bạn được làm từ những vật liệu gì?
- + Khi quan sát, những vật liệu này cho cảm giác gì?
- + Em thích vật liệu nào được sử dụng trong tạo hình, trong tranh vẽ? Vì sao?
- GV cùng HS nhận xét, đánh giá sản phẩm Mĩ thuật trên cơ sở động viên, khích lệ HS là chính.

- Sau khi trình bày sản phẩm học sinh tự nhận xét – đánh giá sản phẩm của bạn, nhóm bạn theo cảm nhận riêng. Giáo viên gợi ý cho học sinh nhận xét và tạo điều kiện cho học sinh có khả năng diễn đạt ý kiến và các nhóm phản biện .

Cuối cùng giáo viên nhận xét tổng hợp ý kiến và bổ sung những thiếu sót cho học sinh và khen động viên những nhận xét hay.

- Kết thúc hoạt động trưng bày giáo viên hỏi học sinh trong quá trình làm bài các em gặp những khó khăn gì không? Giáo viên giải quyết khó khăn cho học sinh.

Bên cạnh đó, cần xây dựng kế hoạch giảng dạy linh hoạt và có sự tích hợp hài hòa các quy trình dạy-học Mỹ thuật mới sao cho phù hợp với đối tượng học sinh lớp Ba cũng như điều kiện thực tế tại địa phương. Khi dạy giáo viên cần xác định rõ thời gian.

Ví dụ như ở chủ đề 4: Vẽ đẹp của khối, ở chủ đề này phần Khởi động tôi chọn quy trình Vẽ theo nhạc, tôi cho học sinh nghe nhạc đoán tên các hình có trong bài hát và vẽ lên bảng, đại diện nhóm nào vẽ nhanh và đúng nhất nhóm đó thắng.

Cần lưu ý lựa chọn các chủ đề phải đi từ dễ tới khó, từ đơn giản đến sinh động...để học sinh dễ tiếp thu. Việc đề ra kế hoạch chi tiết giúp giáo viên chủ động hơn trong việc nâng cao nhận thức cho học sinh.

Giáo viên sưu tầm những hình ảnh từ thực tế cuộc sống các em phác họa lại và đưa vào trong tranh vẽ bằng sự gợi ý hướng dẫn của thầy cô, bạn bè,....

Mục tiêu học sinh cần đạt dựa trên chuẩn kiến thức kĩ năng theo chủ đề, có sự tích hợp với kiến thức- kĩ năng của các môn học có liên quan. Phương pháp dạy học: dựa trên sự trải nghiệm, sự khám phá kiến thức, kĩ năng sáng tạo linh hoạt của học sinh dưới sự hướng dẫn của giáo viên. Học sinh tham gia tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau trong quá trình hoạt động học tập và sản phẩm, dựa trên năng lực theo hướng dẫn của giáo viên.

Ngoài việc nghiên cứu tài liệu, xây dựng nội dung kế hoạch bài học, tôi còn tích cực ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy, khai thác triệt để sách mềm, kho học liệu trên hệ thống, xây dựng bài giảng điện tử để học sinh hứng thú hơn trong việc tiếp thu kiến thức bài học.

Tích cực tham khảo, sưu tầm các sản phẩm của học sinh lớp trước hoặc của đơn vị khác có điều kiện tương đồng để hướng dẫn học sinh tham khảo trong quá trình chuẩn bị bài học, đồ dùng học tập trước khi diễn ra các tiết học... Hoặc có thể thiết kế các bài hát, trò chơi để tổ chức cho học sinh khởi động đầu các tiết học, giúp các em hứng thú hơn khi bước vào bài học mới.

Linh hoạt vận dụng các công cụ dạy học phát huy trí tưởng tượng của học sinh

2.5. Giải pháp 5: Lồng ghép tổ chức các trò chơi vào tiết học Mỹ thuật

Bên cạnh hoạt động học là chủ đạo thì nhu cầu chơi, giao tiếp với bạn bè của các em học sinh lớp 3 cũng không thể thiếu. Nếu giáo viên biết phối hợp nhịp nhàng giữa nhiệm vụ của hoạt động học với sự thỏa mãn nhu cầu chơi, giao tiếp của các em “Học mà chơi, chơi mà học” thì các em sẽ hăng hái, say mê học tập và kết quả học tập của các em sẽ được nâng lên. Đây cũng là một phương pháp dạy học phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo của học sinh trên cơ sở khai thác đặc điểm tâm sinh lý của học sinh. Một số trò chơi có thể áp dụng như: Thi vẽ nhanh, vẽ đẹp, tưởng tượng từ hình có sẵn vào đầu và cuối tiết học hoặc trước khi thực hành. Đây chính là thời gian để các em luyện vẽ và tăng cường khả năng vẽ nhanh, vẽ đẹp và giúp các em phấn chấn tinh thần hăng hái học tập hơn.

Ví dụ: Trò chơi “Ai nhanh hơn”. Luật chơi như sau: Mỗi nhóm cử 1 đại diện lên vẽ sáng tạo từ những chấm màu; học sinh dưới lớp hát 1 bài. Khi hát hết bài thì các đội thi vẽ phải ngừng tay chuyên. Đội nào có học sinh vẽ đẹp hơn là đội thắng cuộc...

Khi tổ chức trò chơi, giáo viên cần đánh giá cao phần tham gia của các đội, không làm qua loa đại khái, có khen thưởng, tuyên dương kịp thời cũng là một biện pháp làm cho học sinh thêm tích cực vì em nào cũng thích được khen, được thầy cô quan tâm đến việc làm của mình. Bên cạnh đó cần động viên những đội còn lại để các em cố gắng hơn ở lần sau. Sau mỗi lần chơi giáo viên cần nhận xét đánh giá kết quả của học sinh.

Truyền tải kiến thức qua trò chơi

3. Kết quả sau khi thực hiện các giải pháp

Sau khi thực hiện những biện pháp trên, sự hứng thú, sáng tạo của học sinh đối với môn Mỹ thuật có nhiều chuyển biến, đặc biệt là với học sinh khối 3. Học sinh tạo ra nhiều sản phẩm sáng tạo độc đáo theo ý thích của mình, thể hiện được bản thân và tinh thần hợp tác nhóm, nâng cao nhận thức về việc bảo vệ môi trường sống của mình. Giúp cho giáo viên có một định hướng đúng đắn, phù hợp, có cách thức tổ chức giờ học hợp lý giúp cho học sinh hứng thú tìm hiểu, khám phá thế giới thắm mỹ một cách say mê, hấp dẫn, góp phần giáo dục nên những con người toàn diện.

Với kết quả này, mỗi chúng ta cũng không lấy đó làm bằng lòng để rồi dừng ở đó. Bản thân đã là giáo viên thì việc học hỏi, tìm tòi và sáng tạo trong cách dạy là một nhiệm vụ mỗi ngày của người thầy, hoạt động đó phải được diễn ra thường xuyên có như vậy mới đáp ứng được yêu cầu ngày càng cao đối với tri thức.

Khi áp dụng các biện pháp vào giảng dạy môn Mỹ thuật ở Tiểu học (theo phương pháp mới) đã phát huy được các hình thức, những lợi ích như: rèn luyện tính kiên nhẫn, trí nhớ tốt, tinh thần đoàn kết, nâng cao khả năng quan sát, tưởng tượng, giúp tinh thần trẻ phấn chấn, não hoạt động linh hoạt, giúp học sinh phát triển và suy nghĩ đa chiều, sản phẩm ra đời chính là bức tranh, những sản phẩm 2D, 3D thể hiện cảm xúc và sáng tạo của học sinh.

***Bảng điều tra Tháng 3 năm học 2023 - 2024**

Lớp	Số	Hứng thú với môn học		Sáng tạo trong sản phẩm.		Hoàn thành tốt		Hoàn thành	
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
3A1	38	24	63,1%	20	52,6%	24	63,1%	38	100%
3A2	40	29	72,5%	25	62,5%	30	75%	40	100%
3A3	39	25	64,1%	21	53,8%	26	66,6%	39	100%
3A4	36	21	58,3%	21	58,3%	22	61,1%	36	100%
3A5	36	21	58,3%	19	52,7%	20	55,5%	36	100%
3A6	36	20	55,5%	18	50%	19	52,7%	36	100%

4. Hiệu quả của sáng kiến

4.1. Hiệu quả về khoa học

Khối 3 nói riêng, trường Tiểu học Tây Đằng A nói chung đã đồng bộ đưa sáng kiến vào giảng dạy nhằm nâng cao kết quả dạy học. Trong mỗi tiết mỹ thuật hay mỗi cuộc thi vẽ tranh các cấp, chất lượng làm bài của học sinh được tăng lên rõ rệt.

Trong các tiết học, bài giảng của giáo viên luôn gây hứng thú học tập cho học sinh, các em cảm nhận được việc học tập phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo.

Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của mỗi giáo viên trong việc đổi mới phương pháp dạy học lấy học sinh làm trung tâm.

Đối chiếu kết quả trên bảng, rõ ràng ta thấy sự chuyển biến, thay đổi là hết sức tuyệt vời, có thể nói một cách chính xác là: Tất cả như đã thay đổi rõ rệt.

Đó là bước đầu tôi đã đạt được trong việc truyền cảm hứng cho học sinh. Tôi hy vọng với biện pháp trên số lượng học sinh yêu Mỹ thuật sẽ tăng hơn nữa.

Sau khi thực hiện những biện pháp trên, sự hứng thú, sáng tạo của học sinh đối với môn Mỹ thuật có nhiều chuyển biến đặc biệt là với học sinh khối 3. Học sinh tạo ra nhiều sản phẩm sáng tạo độc đáo theo ý thích của mình, thể hiện được bản thân và tinh thần hợp tác nhóm, nâng cao nhận thức về bảo vệ môi trường, hạn chế sử dụng rác thải nhựa. Dưới đây là kết quả sau khi tôi áp dụng phương pháp mới vào việc dạy học môn dựa trên các chứng cứ: Học sinh có hứng thú hơn với bộ môn, có khả năng quan sát sự vật và tạo được những mô hình có sự sáng tạo, nét riêng của bản thân.

*** Bảng điều tra tháng 10 năm học 2023 - 2024**

Lớp	Số số	Hứng thú với môn học		Hoàn thành sản phẩm		Sáng tạo trong sản phẩm.	
		SL	%	SL	%	SL	%
3A1	38	11	28,9%	19	50%	8	21,1%
3A2	40	10	25%	20	50%	10	25%
3A3	39	10	25,6%	20	50%	9	24,4%
3A4	36	9	25%	18	50%	9	25%
3A5	36	10	27,7%	18	50%	8	22,3%
3A6	36	10	27,7%	17	47,2%	9	25,1%

***Bảng điều tra Tháng 3 năm học 2023 - 2024**

Lớp	Số	Hứng thú với môn học		Sáng tạo trong sản phẩm		Hoàn thành tốt sản phẩm		Hoàn thành sản phẩm	
		SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
3A1	38	24	63,1%	20	52,6%	24	63,1%	38	100%
3A2	40	29	72,5%	25	62,5%	30	75%	40	100%
3A3	39	25	64,1%	21	53,8%	26	66,6%	39	100%
3A4	36	21	58,3%	21	58,3%	22	61,1%	36	100%
3A5	36	21	58,3%	19	52,7%	20	55,5%	36	100%
3A6	36	20	55,5%	18	50%	19	52,7%	36	100%

4.2. Hiệu quả về kinh tế

Năm học 2023- 2024, khi được triển khai phương pháp dạy học mới - Giáo dục phổ thông 2018, hầu hết các lớp giảng dạy học sinh bằng phần mềm học liệu <https://hanhtrangso.nxbgd.vn/> của bộ sách KNTT và được nhà trường đầu tư tivi, máy chiếu. Giáo viên tự trang bị máy tính, sưu tầm và sử dụng các đồ vật tái chế. Học sinh dễ dàng chuẩn bị đầy đủ đồ dùng học tập bằng những vật liệu, chất liệu xung quanh cuộc sống.

4.3. Hiệu quả về xã hội

Tạo được sự đồng thuận của các cấp, các ngành, chính quyền địa phương và mọi tầng lớp nhân dân trên địa bàn.

Nâng cao tinh thần phối hợp, trách nhiệm của đội ngũ viên chức, giáo viên trong đơn vị.

Xây dựng môi trường học tập thân thiện, nâng cao ý thức bảo vệ môi trường cho học sinh, phát huy khả năng học tập sáng tạo, năng lực làm việc nhóm của học sinh.

Nêu cao tinh thần trách nhiệm trong giảng dạy, trong học tập, nghiên cứu các chuyên đề... của nhà trường, của huyện.

5. Tính khả thi

Được các cấp chính quyền quan tâm xem xét, quyết định công nhận sáng kiến để có đủ cơ sở áp dụng trong thực tiễn cho học sinh trong những năm học tiếp theo.

Tạo được sự thống nhất, đoàn kết nội bộ trong nhà trường và các cơ quan chuyên môn liên quan trong việc thực hiện nhiệm vụ giáo dục mới GDPT 2018.

Các đồng chí trong tổ chuyên môn, thường xuyên được bồi dưỡng chuyên môn, kỹ năng nghiệp vụ, nâng cao trình độ chuyên môn và tinh thần trách nhiệm trong giảng dạy đạt hiệu quả, đáp ứng được yêu cầu đặt ra.

Các giải pháp nâng cao hiệu quả dạy môn mỹ thuật “*phát huy trí tưởng tượng sáng tạo để học tốt môn Mỹ thuật lớp 3*”

6. Thời gian thực hiện đề tài, sáng kiến

Thời gian thực hiện đề tài bắt đầu từ tháng 10 đến tháng 3 năm học 2023 - 2024.

7. Kinh phí thực hiện đề tài

Đề tài “*Một số biện pháp giúp học sinh phát huy trí tưởng tượng sáng tạo để học tốt môn mỹ thuật lớp 3*” với các giải pháp thực hiện chủ yếu huy động việc sử dụng đồ dùng sẵn có, đồ dùng tái chế nên kinh phí thực hiện là 0 đồng.

Học sinh hứng thú và sáng tạo khi tham gia môn học

III . KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT

1. Kiến nghị

Mỹ thuật là môn học nghệ thuật, kết quả của nó là kết quả của cảm xúc, không đơn giản là lý thuật hay kỹ năng. Muốn tạo ra cái đẹp, học sinh phải có cảm xúc. Cảm xúc phải xuất phát từ dự rung động của học sinh trước vẻ đẹp của đối tượng cùng với phương pháp giảng dạy hấp dẫn lôi cuốn của giáo viên. Cái đẹp phải phù hợp với cách nhìn, cách nghĩ, cách cảm nhận của mỗi học sinh. Trẻ em có cách nhìn, cách nghe và cách cảm nhận riêng, không giống cách nhìn, cách nghĩ, cách cảm nhận của người lớn.

Qua quá trình ứng dụng tôi nhận thấy cái hay của phương pháp này đã đạt người học trò ở vị trí chủ động phải tìm hiểu vấn đề và tìm ra cách giải quyết hiệu quả, sáng tạo nhất. Việc đánh giá học sinh cũng không còn bị đặt quá nặng vào sản phẩm của các em mà nó được đánh giá dựa trên cả quá trình mà các em tham gia. Đây là một cách học năng động, phát huy, rèn luyện được nhiều kỹ năng cho học sinh đặc biệt là kỹ năng sống. Giáo viên có thể cho học sinh mang sản phẩm về nhà trưng bày hoặc tổ chức triển lãm... tập cho học sinh thói quen suy tư và cất giữ.

Dạy học là một nghệ thuật, không có phương pháp nào là tối ưu. Mỗi giáo viên có phương pháp giảng dạy riêng, nhưng dù thế nào đi chăng nữa cũng cần hiểu rằng: hãy để kiến thức mỹ thuật đến với học sinh như là một nhu cầu hoặc động vui chơi để phát triển và lớn lên cùng cuộc sống của các em.

2. Khuyến nghị

Để dạy học có hiệu quả môn Mỹ thuật ở Trường Tiểu học nhất là môn Mỹ thuật ở lớp 3, tôi xin có một số đề nghị sau:

+ Đối với Lãnh đạo nhà trường: Cần khuyến khích giáo viên chuẩn bị đầy đủ dụng cụ, đồ dùng dạy học phù hợp với địa phương và cơ sở vật chất của trường. Chuẩn bị cho các em một góc để sản phẩm và trưng bày trong phòng Mỹ thuật.

+ Đối với đồng nghiệp: Thầy, cô giáo cần phải đầu tư hơn nữa về phương pháp và các giải pháp cụ thể cho mỗi giờ học (từng chủ đề cụ thể) để từng bước giúp các em nắm vững kiến thức, chủ động thể hiện tốt những sản phẩm Mỹ thuật của mình.

+ Đối với học sinh: Cần chuẩn bị đầy đủ đồ dùng theo yêu cầu của từng chủ đề, để có thể tạo được những sản phẩm mà giáo viên yêu cầu.

Trên đây là những kinh nghiệm của tôi về “*Một số biện pháp giúp học sinh phát huy trí tưởng tượng sáng tạo để học tốt môn Mỹ thuật lớp 3*”. mà tôi đã áp dụng vào các tiết học có hiệu quả. Rất mong nhận được sự đóng góp, chia sẻ của hội đồng khoa học và đồng nghiệp để biện pháp của tôi đạt hiệu quả hơn và sử dụng rộng rãi.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Tây Đằng, tháng 4 năm 2024

XÁC NHẬN CỦA CƠ QUAN

NGƯỜI VIẾT

Nguyễn Hồng Thơm